

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๘

=====

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายณรินทร์...เน็ญวงษ์.
๒. เลขประจำตัวประชาชน .
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ เลขที่ ๒๓๔ หมู่ที่ ๙ ตำบลบ้านปรก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก...
โทรศัพท์ ๐๘๑ - ๖๕๔๖๔๙๒ Facebook-..... Line-.....
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๑๔
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษา.....
สถานศึกษา โรงเรียนบ้านนาคายกพิทยากร อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก...
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๘๖,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลักข้าว.....
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย การลดต้นทุนการผลิต
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๖.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
ฐานการเรียนรู้ที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว
ฐานการเรียนรู้ที่ ๒ การผลิตดิน/ปุ๋ย
ฐานการเรียนรู้ที่ ๓ การจัดการศัตรูพืช
ฐานการเรียนรู้ที่ ๔ เศรษฐกิจพอเพียง
ฐานการเรียนรู้ที่ ๕ การเพิ่มมูลค่าผลผลิตข้าว
ฐานการเรียนรู้ที่ ๖ บัญชีครัวเรือน
๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย
๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย
๑) การลดต้นทุนการผลิตข้าว
๒) การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน
๓) มาตรฐาน GAP

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) เศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) เกษตรทฤษฎีใหม่
- ๓) เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร “การลดต้นทุนการผลิตข้าว”

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๑. เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตของตนเอง
๒. เพื่อถ่ายทอดเทคนิค วิธีการ และเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต
๓. เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน

เนื้อหา

๑. ความรู้พื้นฐานเรื่องต้นทุน
 - องค์ประกอบของต้นทุนการผลิตข้าว (ค่าวัสดุ ค่าแรง เครื่องจักร ฯลฯ)
 - การบันทึกต้นทุน และการวิเคราะห์ต้นทุนต่อไร่
๒. เทคนิคการลดต้นทุนในแต่ละขั้นตอนการผลิต
 - การเตรียมดิน: ไถกลบตอซัง, ใช้จุลินทรีย์เร่งการย่อยสลาย
 - การใช้พันธุ์ข้าว: คัดเลือกพันธุ์ข้าวเหมาะสมกับพื้นที่, ใช้พันธุ์ดีมีคุณภาพ
 - การหว่านเมล็ด/ปักดำ: ลดปริมาณเมล็ดพันธุ์ (หว่านแบบแม่นยำ/หว่านแห้ง)
 - การจัดการน้ำ: ใช้น้ำอย่างพอเพียง
 - การใส่ปุ๋ย: ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
 - การป้องกันโรค-แมลง: ใช้ชีวภัณฑ์, การเฝ้าระวังและควบคุมแบบผสมผสาน (IPM)
 - การใช้เครื่องจักรกลเกษตร: ช่วยลดแรงงานและเวลา เช่น รถดำนา, เครื่องหว่านปุ๋ย
๓. การใช้วัสดุและสารทดแทน
 - สูตรปุ๋ยหมักชีวภาพ, จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง, ฮอร์โมนไข่ ฯลฯ
 - การทำน้ำหมักจากพืชสมุนไพรเพื่อไล่แมลง

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

โรงเรียนเกษตรกรข้าว กิจกรรมการฝึกอบรมตลอดฤดูการเพาะปลูก โดยใช้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง มีการฝึกอบรมในแปลงปลูกครอบคลุมทุกระยะ พัฒนาการของพืชและการปฏิบัติจัดการที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์การปฏิบัติจริง และการเยี่ยมชมแปลงเรียนรู้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ ร่วมกันวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. และแปลงใหญ่ โดยมีหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครนายกระดับอำเภอและจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ นายนรินทร์ เบ็ญจวงษ์ สินค้าหลัก ข้าว

จุดเด่น ๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว ๒.การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

[illegible]

[illegible]

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจเกิดจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอที่มาเยี่ยมเยียน มาให้คำแนะนำ ความรู้ ส่งเสริมเข้าร่วมอบรม จุดประกายให้หันมาเรียนรู้การทำเกษตรตามหลักวิชาการ เริ่มจากการวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ใช้สารชีวภัณฑ์ และลดการใช้สารเคมี พร้อมกับได้รับคำแนะนำอย่างใกล้ชิดจากเจ้าหน้าที่ และเป็นที่รู้จักของหน่วยงานต่างๆ

“เปิดใจเรียนรู้วิธีใหม่ ๆ ต้นทุนจะลดลง เป็นแหล่งเรียนรู้ และครอบครัวภูมิใจในสิ่งที่เราทำ”

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาที่พบ เช่น ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ราคาผลผลิตตกต่ำ สภาพดินฟ้าอากาศ และอายุ ด้วยปัจจัยเหล่านี้ กลายเป็น “แรงผลัก” ที่ทำให้หันมาเรียนรู้และปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตรตามหลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๑. การใช้หลักวิชาการ : การวิเคราะห์ดิน ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้สารชีวภัณฑ์

๒. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม : ใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ช่วยลดแรงงาน

๓. การรวมกลุ่มเกษตรกร

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

(๑) การลดต้นทุนการผลิต ได้มีการรดน้ำ ช่วยประหยัดเมล็ดพันธุ์และลดการใช้แรงงานคน ใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ทำให้สามารถใช้ปุ๋ยอย่างพอเหมาะกับความต้องการของพืชและสภาพดิน ส่งผลให้ประหยัดต้นทุนและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีการใช้ ปุ๋ยหมักชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด จากการไถกลบพื้งเพื่อเสริมอินทรีย์วัตถุให้แก่ดินอย่างต่อเนื่อง

(๒) การผลิตสารชีวภัณฑ์กำจัดแมลงศัตรูพืช เช่น เชื้อไตรโคเดอร์มา และบีวเวเรีย สำหรับควบคุมโรคพืชแมลงในแปลง ทำให้ลดการใช้สารเคมี ปลอดภัยและลดต้นทุน

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

เครื่องพ่นปุ๋ย : ลดการใช้แรงงาน ลดต้นทุนการผลิต และเวลาในการปฏิบัติงาน ตลอดจน ก่อให้เกิดความสม่ำเสมอในการใส่พ่นสารปุ๋ย สามารถกำหนดหรือปรับการออกของปุ๋ย

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

(๑) รถดำนา ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีช่วยลดการใช้เมล็ดพันธุ์ ลดแรงงาน และเพิ่มความสม่ำเสมอของต้นข้าวในแปลง โดยเริ่มจากการเพาะต้นกล้าบนถาดหรือแปลงเพาะ ใช้เมล็ดพันธุ์เพียง ๓ - ๕ กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อต้นกล้าอายุ ๑๒ - ๑๕ วันจึงนำมาดำด้วยรถดำนาในแปลงที่ปรับระดับน้ำเรียบร้อยแล้ว วิธีนี้ช่วยให้การปลูกเป็นระเบียบ ลดการแข่งขันของต้นข้าว ส่งผลให้ข้าวเติบโตสม่ำเสมอ ง่ายต่อการดูแล และให้ผลผลิตที่ดีกว่าเดิม

(๒) เครื่องพ่นปุ๋ย เป็นอุปกรณ์ที่ออกแบบมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการหว่านปุ๋ยเม็ด สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยสามารถควบคุมอัตราการพ่นหรือหว่านได้อย่างแม่นยำ และกระจายตัวได้สม่ำเสมอทั่วทั้งพื้นที่การเกษตร นอกจากนี้ ยังช่วยลดระยะเวลาการทำงาน และลดต้นทุนค่าแรงงานที่

(๓) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งเริ่มต้นจากการเก็บตัวอย่างดินจากแปลงปลูกในความลึกประมาณ ๑๕ - ๒๐ เซนติเมตร หลายจุดในแปลง แล้วนำไปผสมรวมกันเป็นตัวอย่างดินหลัก ก่อนส่งตรวจวิเคราะห์ที่สำนักงานพัฒนาที่ดินนครนายกหรือหน่วยงานที่ให้บริการ การวิเคราะห์จะให้ข้อมูลค่าความเป็นกรด - ด่าง ปริมาณธาตุอาหารหลัก และอินทรีย์วัตถุในดิน ซึ่งเมื่อทราบผลแล้ว เกษตรกรสามารถเลือกใช้สูตรปุ๋ยให้ตรงกับความต้องการของดินและพืชได้อย่างแม่นยำ ช่วยลดการใช้ปุ๋ยเกินความจำเป็น ลดต้นทุน และยังเป็นการรักษาคุณภาพดินในระยะยาว

(๔) การปลูกปอเทืองเพื่อไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด แทนการเผาต่อซังหลังเก็บเกี่ยว ปอเทืองเป็นพืชตระกูลถั่วที่ปลูกง่าย โตเร็ว และให้ปุ๋ยอินทรีย์ชั้นดี วิธีการเริ่มจากการไถพรวนแปลงหลังเก็บเกี่ยวแล้วหว่านเมล็ดปอเทืองประมาณ ๕ - ๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ คลุมเมล็ดด้วยการคราดดิน จากนั้นปล่อยให้เจริญเติบโตประมาณ ๔๕ - ๖๐ วัน เมื่อเริ่มออกดอกประมาณครึ่งหนึ่งของแปลงจึงไถกลบลงในดิน ปล่อยให้สลายตัวก่อนเริ่มปลูกพืชรุ่นถัดไป วิธีนี้ช่วยเพิ่มธาตุอาหารให้ดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ลดวัชพืช และลดการเผาซึ่งก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

(๕) การใช้สารชีวภัณฑ์เข้ามาทดแทน เช่น เชื้อราบีวเวเรียและเมตาไรเซียม สำหรับควบคุมเพลี้ยหรือหนอน และเชื้อราไตรโคเดอร์มา สำหรับควบคุมโรคที่เกิดจากเชื้อราในดิน โดยเกษตรกรสามารถผลิตสารชีวภัณฑ์เองหรือรับจากหน่วยงาน แล้วนำไปผสมและพ่นในแปลงในช่วงเย็นทุก ๗ - ๑๐ วัน การใช้วิธีนี้ช่วยลดต้นทุนค่าสารเคมี และยังปลอดภัยทั้งต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน	๕๖	ไร่
๑.๒) ไม้ผล	พื้นที่ปลูกจำนวน		ไร่
๑.๓) พืชผักสวนครัว	พื้นที่ปลูกจำนวน		งาน

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) จำนวน.....

๒.๒) จำนวน.....

๒.๓) จำนวน.....

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) กระบือ จำนวน ๔๐ ตัว

๓.๒) สุกร จำนวน ๒๐ ตัว

๓.๓) จำนวน.....

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๒.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) เมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน ๑๐ ตัน

๔.๒) ข้าวสาร จำนวน ๕ ตัน

๔.๓) จำนวน.....

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าปุ๋ย เป็นเงิน ๗๐๐ - ๙๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าสารป้องกันโรคและแมลง เป็นเงิน ๕๐๐ - ๗๐๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่ารถไถเก็บเกี่ยว เป็นเงิน ๖๐๐ - ๗๐๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าแรงงาน เป็นเงิน ๘๐๐ - ๙๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๒,๘๐๐ - ๓,๕๐๐.....บาท/ไร่

รายได้๔,๘๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวสาร, ไร่, ปลา, และกล้วย.....

เฉลี่ยรายได้วันละ...๒๗๕... บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวสาร, ไร่, ปลา, และกล้วย.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ...๘,๒๕๐... บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวสาร, เมล็ดพันธุ์ข้าว, กระบือ, สุกร, ไร่, ปลา, และกล้วย.....

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ...๓๓,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวสาร, เมล็ดพันธุ์ข้าว, กระบือ, สุกร, ไร่, ปลา, และกล้วย.....

เฉลี่ยรายได้ปีละ...๓๙๖,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

การเกษตรของนายสุรพงษ์ บุญเคลิ้ม มีการปฏิบัติการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม นอกจากการทำนาแล้ว ยังมีการทำการเกษตรอื่นๆ เช่น การปลูกไม้ผล การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงปลา การเลี้ยงเป็ด ฯลฯ ซึ่งการทำ การเกษตรเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและการหมุนเวียนใช้ปัจจัยการผลิตอย่างต่อเนื่อง โดยการใช้ระบบ การปลูกพืชแซมและผสมกัน ซึ่งมีการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น เช่น ทุเรียน มะปราง มะยงชิด กัลย เป็นต้น ขนาดที่ ตันยังเล็ก เมื่อได้ระยะหนึ่งต้นไม้ก็จะให้ร่มเงาและกักเก็บน้ำ ส่วนพื้นที่ว่าง เพื่อป้องกันและควบคุมวัชพืชก็จะปลูก สับปะรด พืชผักสวนครัว ทำให้ครอบครัวมีรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปีเกิดความมั่นคงยั่งยืนในอาชีพ การเกษตร และเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การจัดผังฟาร์มถูกสุขลักษณะ มีระบบการถ่ายเทอากาศได้ดี ไม่มีกลิ่นรบกวนที่อยู่อาศัย และเกษตรกร ข้างเคียง มีการใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักที่เกิดจากการนำเศษวัสดุเหลือจากการเกษตรมาใช้ ให้เกิดประโยชน์เป็น การหมุนเวียนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พึ่งพาปัจจัยการผลิตภายนอกน้อยลงทำให้ระบบนิเวศ เกษตรดีขึ้น ลดใช้ปุ๋ยเคมี มีการไถกลบตอซังข้าวหลังฤดูการเก็บเกี่ยว เพื่อลดภาวะโลกร้อน และอนุรักษ์ศัตรู ธรรมชาติ ปลูกพืชผักฤดูแล้งเพื่อบริโภคและจำหน่าย เศษใบและต้นของพืชถูก ปลูกปอเทืองเป็นพืชปุ๋ยสดไถกลบ ช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ดินฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์ มีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูก และยังช่วยลด ต้นทุนการผลิต - รักษาพื้นที่ การเกษตรส่วนยังคงเป็นป่าไม้ตามธรรมชาติ เพื่อสร้างสมดุลให้ระบบนิเวศ

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑) การปลูกปอเทืองไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารให้กับดินโดยธรรมชาติ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ลดการชะล้างพังทลายของดิน และเพิ่มความสามารถในการอุ้มน้ำของดิน

๒) การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมีในการป้องกันศัตรูพืช เพื่อลดสารพิษตกค้างในดินและน้ำ ลดมลพิษที่อาจเกิดจากสารเคมีเกษตร รักษาสมดุลของระบบนิเวศทำลายเฉพาะศัตรูพืชเป้าหมายโดยไม่กระทบ แมลงที่เป็นประโยชน์ ปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

มีการติดตามข่าวสารทางด้านการเกษตร และยังร่วมโครงการบริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะสู่ ชุมชน ซึ่งมีจุดให้บริการ ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ตำบลบ้านพริก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จึงใช้เป็นโอกาสในการเรียนรู้ข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ต

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ภายในศูนย์ ศพก.ก็มีการเรียนรู้ที่ พร้อมให้ความรู้แก่เกษตรกรทั่วไป มีสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งอาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่พร้อมให้บริการ แก่เกษตรกร และหน่วยงานต่างๆ จึงมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรอยู่ บ่อยครั้ง เช่น การจัดงานวันถ่ายทอดเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) การจัดฝึกอบรมเกษตรกรผู้นำ การจัดประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ เป็นที่ทำการแปลงใหญ่ข้าว ตำบลบ้านพริก และนอกจากนี้ยังมีหน่วยงานต่างๆ มาใช้สถานที่ในการจัดประชุมถ่ายทอด ความรู้อย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) แห่งนี้ตั้งอยู่ในพื้นที่ในชุมชน และการคมนาคมสะดวก สามารถเข้าถึงได้ง่ายทั้งจากเกษตรกรในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเอื้อต่อการให้บริการด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ศพก. ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการให้บริการด้านการเกษตร โดยเฉพาะการเป็นแหล่ง ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหา ทางเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องการผลิตรวมถึงการจัดการศัตรูพืช การใช้ปุ๋ย การจัดการดินน้ำ หรือการเชื่อมโยงตลาด มีการประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการ ตลอดจนเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ เพื่อร่วมกันวิเคราะห์และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสมตามบริบทของชุมชน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) แห่งนี้มีบทบาทสำคัญในการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและด้านวิชาการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยภายในศูนย์มีการจัดทำ “ฐานการเรียนรู้” หลากหลายฐานที่ครอบคลุมทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตทางการเกษตร ตั้งแต่การเตรียมดิน การเลือกพันธุ์ การดูแลรักษา การจัดการศัตรูพืช ไปจนถึงการตลาดและการแปรรูป ในแต่ละฐานการเรียนรู้มีการจัดทำป้ายแสดงองค์ความรู้ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย พร้อมทั้งมีตัวอย่างจริงและสื่อประกอบ เพื่อให้เกษตรกรทั่วไปสามารถเข้ามาศึกษา เรียนรู้ และนำไปปรับใช้ได้ด้วยตนเอง

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การนำความรู้มาพัฒนาโดยการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาปรับใช้ในการทำการเกษตร และเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและผู้สนใจ เช่น การถนอมพันธุ์พันธุ์ข้าวพันธุ์ดี สารเคมีและให้ปุ๋ยในนาข้าว เพื่อลดแรงงานในการทำการเกษตร และในอดีตมีการใช้เครื่องหยอดข้าวแห้ง แทนการใช้เครื่องพ่นหว่านข้าว เพื่อลดปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวลง และปัจจุบันมีการใช้รถดำนา สำหรับบนาน้ำตม เพื่อลดปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าว

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ซึ่งเป็นศูนย์กลาง ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการ ทางเกษตร เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ เป็นแหล่งเรียนรู้/สืบค้นข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของชุมชน โดยนายสุรพงษ์ บุญเคลิ้ม เป็นเกษตรกรต้นแบบประจำศูนย์ฯ ทั้งเป็นสถานที่ที่หน่วยงานใช้ในการอบรม/ สัมมนา หน่วยงานที่เข้าไปใช้สถานที่ มีดังนี้ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายก สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองนครนายก สำนักงานเกษตร และสหกรณ์จังหวัดนครนายก ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครนายก สถานีพัฒนาที่ดินนครนายก ฯลฯ

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑) วิทยากร ถ่ายทอดประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริงในแปลงของตน ร่วมกับการใช้หลักวิชาการและข้อมูลจากหน่วยงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี เป็นรูปธรรมและเข้าใจง่าย

๒) การบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงภาคเอกชน เพื่อให้เกิดการสนับสนุนด้านองค์ความรู้ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการเชื่อมโยงโอกาสทางการตลาด

๓) การรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในชุมชน เป็นเชื่อมระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานรัฐ และมีบทบาทในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นที่อย่างยั่งยืน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

การได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ถือเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งในฐานะเกษตรกรคนหนึ่งที่มีโอกาสได้ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม การเป็นส่วนหนึ่งของการส่งต่อองค์ความรู้แก่เพื่อนเกษตรกรในพื้นที่ สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และผลักดันให้ชุมชนของตนมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นสิ่งที่ทำให้รู้สึกมีคุณค่าในสิ่งที่ทำมาตลอด

ในฐานะวิทยากร ศพก. ได้นำความรู้และประสบการณ์ตรงจากการทำเกษตรจริงมาถ่ายทอดให้กับเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาดูงานทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล ไปจนถึงระดับจังหวัด รวมถึงผู้ที่สนใจจากต่างพื้นที่ โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง นำไปปรับใช้ได้จริงในบริบทของตนเอง การได้เห็นเกษตรกรนำแนวคิดกลับไปทดลองใช้ และสามารถลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตได้จริง ถือเป็นความสำเร็จที่จับต้องได้

นอกจากนี้ ยังมีโอกาสได้รับ เกียรติให้เป็นตัวแทนของจังหวัด ในการเผยแพร่ผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีระดับภาคและระดับประเทศ รวมถึงได้รับการยกย่องให้เป็น เกษตรกรต้นแบบ จากหลายหน่วยงาน ซึ่งล้วนเป็นผลลัพธ์ของการทุ่มเททำงานด้วยใจรัก และยึดมั่นในแนวทางเกษตรที่พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

การได้รับ รางวัลเชิดชูเกียรติ จากหน่วยงานภาครัฐไม่เพียงแต่เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสำเร็จของตนเอง แต่ยังเป็นกำลังใจให้เดินหน้าทำหน้าที่นี้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่เกษตรกรรอบข้าง และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรของประเทศในภาพรวม

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑.๑) ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก) อำเภอบ้านพริก จังหวัดนครนายก

๑.๒) รองประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก) ระดับจังหวัด นครนายก

๑.๓) ประธานแปลงใหญ่ข้าว ตำบลบ้านพริก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

๑.๔) Smart farmer ตำบลบ้านพริก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

๑.๕) หมอดินอาสา

๑.๖) คุรุบัญญัติ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก) ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดแก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่ เป็นแหล่งเรียนรู้/สืบค้นข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรของชุมชน โดยนายสุรพงษ์ บุญเคลิ้ม เป็นเกษตรกรต้นแบบประจำศูนย์ฯ ทั้งเป็นสถานที่ที่หน่วยงานใช้ในการอบรม/ สัมมนา หน่วยงานที่เข้าไปใช้สถานที่

- ได้แนะนำให้เพื่อนบ้านและเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง นำหลักการทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

- ได้แนะนำให้เพื่อนบ้านและเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง ทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยพืชสด ใช้ในสวนผัก ผลไม้ เป็นการบำรุงดินแลผลผลิต ลดต้นทุนการผลิตในการทำการเกษตร

- เป็นศูนย์เรียนรู้และแหล่งศึกษาดูงานด้านการผลิตข้าว

- เข้าร่วมกิจกรรมประชุมหมู่บ้าน จิตอาสาพัฒนาหมู่บ้าน สืบสานประเพณี วัฒนธรรมการทำขวัญข้าว กิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในงานประเพณีต่างๆ และช่วยเหลืองานสังคมและ สาธารณะประโยชน์ต่างๆ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ทำวันนี้ให้ดีที่สุด

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑.๑ สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านนา

๑.๒ เกษตรกรในพื้นที่

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๒.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ

๒.๒ การสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบ

๒.๓ Mind Mapping

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ไม่มี